

CZU: 342.951:[351.713:336.22]

AUTORITĂȚILE PUBLICE CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL FISCAL. COOPERARE ȘI DELIMITARE A COMPETENȚELOR

*Viorel RUSU**Universitatea de Stat din Moldova*

Sistemul fiscal reprezintă un element obligatoriu al oricărei țări și urmărește funcții fiscale, sociale și de creștere economică. Sistemul fiscal este esențial într-o economie de piață, căruia îi revine un rol-cheie în tranziția către un nou sistem social și economic. Autoritățile publice cu atribuții în domeniul fiscal constituie o componentă esențială a sistemului respectiv. Sistemul acestor autorități ar putea fi analizat în funcție de structura organizatorică, competențe, metode și tehnici pentru îndeplinirea sarcinilor, controlul activităților lor și modalitățile de colaborare. În prezentul articol sunt analizate competențele diferitor autorități publice în domeniul fiscal, fiind propusă o delimitare și clasificare a acestora. În lucrare sunt luate în vizor autoritățile administrației publice cu atribuții de administrare fiscală și categoria de agenți fiscali care nu este reglementată clar în legislația în vigoare.

Cuvinte-cheie: autoritate publică, domeniu fiscal, atribuții, competențe, administrare fiscală.

PUBLIC AUTHORITIES WITH ATTRIBUTIONS IN FISCAL FIELD. COOPERATION AND DELIMITATION OF COMPETENCES

The tax system is a mandatory element of any country and pursues fiscal, social and economic growth functions. The fiscal system is essential in a market economy and plays a key role in the transition to a new social and economic system. Public authorities with duties in the field of taxation are an essential part of the system. The system of these authorities could be analyzed according to the organizational structure, skills, methods and techniques for carrying out the tasks, controlling their activities and ways of collaboration. This article analyses the competences of different public authorities in the field of taxation, proposing a delimitation and classification thereof. The article draws attention to the authorities of the public administration with duties of fiscal administration and to the category of tax agent, which is not clearly regulated in the legislation in force.

Keywords: public authority, fiscal field, attributions, competences, tax administration.

Introducere

Un sistem fiscal progresist și un sistem eficient de autorități administrative sunt în dependență directă de nivelul de dezvoltare a economiei, de eficiența mecanismelor de control și de gradul de conștiință civică (inclusiv cultura fiscală) a populației.

La rândul său, un sistem de autorități administrative cu atribuții fiscale bine organizat ar putea contribui la:

- crearea unei baze stabile pentru finanțarea programelor statale în noile condiții de constituire a economiei de piață;
- sistematizarea și simplificarea prevederilor legislației fiscale, concentrate în mai multe acte normative;
- perfecționarea principiilor și mecanismelor privind impozitarea tuturor contribuabililor în mod echitabil (așezarea justă a sarcinilor fiscale) [1].

În aspectul perfecționării sistemului de autorități executive ce exercită atribuții fiscale, în vederea creării unei administrații fiscale eficiente, este de menționat că acest gen de administrație publică reprezintă un sistem destul de complex cu diferite probleme ce necesită soluționare.

1. Caracteristica generală a autorităților publice competente și a domeniului fiscal

Pentru a-și asigura mijloacele financiare necesare și pentru a le distribui și utiliza la timp și echitabil, statul exercită activitatea financiar-fiscală. Activitatea financiară a statului reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite privind formarea, distribuirea și utilizarea planificată a fondurilor bănești centralizate și descentralizate, cu ajutorul cărora se asigură exercitarea de fapt a sarcinilor și funcțiilor statului [2]. Asemenea activitate a statului este condiționată de întreținerea mecanismului statal, dezvoltarea continuă a factorilor care asigură o dezvoltare normală și durabilă a persoanei și societății în ansamblu. Astfel, în scopul îndeplinirii sarcinilor financiare, organele împuternicite ale statului intră în raporturi juridice cu caracter organizatoric cu toate orga-

nizațiile statale, indiferent de subordonarea acestora (inclusiv cu autoritățile publice locale), precum și cu participării (persoane fizice și juridice). În asemenea cazuri de interacțiune sunt folosite diferite metode. Respectiv, la formarea fondurilor financiare se aplică metoda plăților obligatorii și benevole. Din categoria celor obligatorii pot fi menționate metoda fiscală, metoda perceperii unor taxe de stat și a unor plăți obligatorii cu destinație specială, cum ar fi în cazul contribuțiilor în sistemul public de asigurări sociale, asigurări medicale și al altor categorii de asigurări de stat obligatorii. La metodele benevole pot fi menționate împrumuturile de stat, loteriile, taxele și plățile pentru anumite activități reglementate de organele statului.

La rândul său, distribuirea mijloacelor financiare ale statului se efectuează în temei prin două metode: finanțarea și creditarea. Finanțarea este alocarea mijloacelor bănești în mod gratuit și nerambursabil, în temei organizațiilor statale ce desfășoară activități de interes public. Creditarea reprezintă acordarea pe un anumit termen, cu plată și cu caracter rambursabil, a mijloacelor bănești atât organizațiilor statale, cât și celor nestatale. În acest context este de menționat că în trecutul nu prea îndepărtat organele competente utilizau și așa metode ca metoda compensărilor reciproce și a plăților în natură. De exemplu, metoda compensărilor reciproce era aplicată într-un șir de domenii, cum ar fi agricultura și industria de prelucrare a laptelui sau alocațiile pentru investiții capitale [3], iar metoda plăților în natură era aplicată în domeniul asigurărilor sociale, utilizându-se produse agricole și alimentare, prestarea de servicii pentru datorii la plățile de asigurări sociale: pensii, indemnizații și ajutoare [4]. Asemenea metode, aparent necesare în situații de criză, nu sunt eficiente din punct de vedere administrativ, pentru crearea unor factori de stimulare a proceselor economice și de susținere a păturilor socialmente vulnerabile (plata pensiilor, indemnizațiilor etc.) [5].

Prin urmare, activitatea financiar-fiscală a statului, conținutul căreia este organizarea nemijlocită și îndeplinirea sarcinii de colectare a mijloacelor bănești pentru fondurile de stat, distribuirea echitabilă și utilizarea acestora în mod legal, este multifuncțională. Principalele varietăți ale acestei activități statale ar fi: activitatea bugetară, activitatea fiscală, activitatea de creditare, activitatea de asigurare obligatorie, activitatea valutară și de asigurare a circulației monetare [6].

Dat fiind faptul că activitatea financiar-fiscală a statului este un domeniu destul de vast și complex cu diferite activități, un rol important în acest proces are activitatea fiscală. Astfel, această activitate și sistemul fiscal în general îndeplinește funcții de impunere, funcții sociale și de stimulare [7]. Un element important în promovarea reformelor îl constituie lărgirea rolului financiar, de rând cu cel social, al impozitelor și taxelor. În prezent, partea considerabilă a veniturilor populației se formează în sectorul privat al economiei. Respectiv, în condițiile economiei de piață, statului îi rămân tot mai puține posibilități de a influența dezvoltarea unor sau altor procese din societate, în special de natură economică, prin intermediul prescripțiilor administrative directe, interdicțiilor etc. Asemenea influență poartă din ce în ce mai mult un caracter indirect și se efectuează, inclusiv, prin fiscalitate. Prin intermediul impozitelor și taxelor, inclusiv al facilităților (înlesnirilor) la acestea, pot fi ocrotite interesele naționale în sfera economică, pot fi stimulate persoanele care sunt disciplinate și exercită activitatea economică în strictă conformitate cu legislația. Unul dintre scopurile sociale ale impozitelor și taxelor constă în redistribuirea veniturilor de la păturile asigurate ale populației la cele puțin asigurate (sau socialmente vulnerabile) prin intermediul colectării sumelor respective în fondurile statului și utilizarea ulterioară a acestora pentru acordarea de compensații, ajutoare, promovarea unor programe social-culturale pentru persoanele defavorizate etc. La rândul ei, și administrarea fiscală, pe lângă scopurile strict de colectare a impozitelor, are și funcții sociale și de stimulare a diferitor categorii de contribuabili.

Evident că și cetățenii pot influența nemijlocit asupra proceselor menționate, respectiv putem vorbi despre rolul cetățenilor în domeniul fiscal, care în prezent se manifestă mai mult la nivel local.

În ceea ce privește sistemul autorităților publice cu atribuții în domeniul fiscal, acestea pot fi divizate în două categorii principale:

- autoritățile publice cu competențe de politici și reglementare a domeniului fiscal (având o competență generală) [8];
- autoritățile publice cu competențe executive specifice sau de administrare fiscală (având o competență de specialitate).

La prima categorie se atribuie Parlamentul Republicii Moldova, Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor, consiliile locale și primăriile.

Parlamentul Republicii Moldova are așa atribuții generale, cum ar fi adoptarea legilor, hotărârilor, aprobarea bugetului statului și exercitarea controlului asupra lui [9], respectiv aprobă politicile [10] și normele generale ce reglementează domeniul fiscal [11].

Guvernul Republicii Moldova, la rândul său, are ca domeniu de competență finanțele publice, relațiile fiscale și vamale. În ceea ce privește atribuțiile Guvernului, acesta aprobă documente de politici și acte normative; prezintă Parlamentului spre adoptare și asigură executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală; are împuterniciri de a stabili modul de organizare și funcționare, domeniile de activitate, structura și efectivul-limită ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale subordonate Guvernului, de a înființa în subordinea sa alte autorități administrative centrale pentru realizarea politicii statului într-un domeniu de activitate care nu intră în competența nemijlocită a ministerelor; poate suspenda, abroga sau anula, în condițiile legii, actele miniștrilor, ale conducătorilor altor autorități administrative centrale subordonate Guvernului și ale conducătorilor structurilor organizaționale din sfera lor de competență, dacă acestea contravin Constituției Republicii Moldova, actelor normative ale Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor, ordonanțelor și dispozițiilor Guvernului [12].

Ministerul Finanțelor este un organ central de specialitate al administrației publice care realizează funcțiile în așa domenii, cum ar fi finanțe publice, impozite și taxe, funcțiile de bază fiind, respectiv:

1) elaborarea analizelor ex ante, a documentelor de politici, a proiectelor de acte normative în domeniile prevăzute, precum și a celor pentru asigurarea executării actelor normative și a decretelor Președintelui Republicii Moldova, după publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

2) realizarea actelor normative și implementarea tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, în domeniile de competență, întocmirea rapoartelor privind executarea acestora;

3) elaborarea și prezentarea propunerilor de buget, elaborarea planului anual de activitate, precum și monitorizarea anuală a gradului de implementare prin elaborarea și publicarea rapoartelor respective;

4) coordonarea și/sau monitorizarea activității autorităților administrative, a serviciilor publice desconcentrate din subordine și a instituțiilor publice în care Ministerul are calitatea de fondator;

5) monitorizarea percepției de către cetățeni și agenți economici a politicilor publice, a actelor normative și a activității statului în domeniile de activitate specifice Ministerului și elaborarea propunerilor de îmbunătățire a acesteia etc. [13].

Ministerul este învestit cu așa drepturi [14] (deși, din punctul de vedere al statutului său de autoritate publică, mai corect ar fi împuterniciri [15]):

1) să elaboreze proiecte de dezvoltare în domeniile de competență;

2) să prezinte Guvernului propuneri privind înființarea, reorganizarea sau dizolvarea unor autorități administrative aflate în subordinea sa, inclusiv a serviciilor publice desconcentrate, precum și a unor instituții publice în care are calitatea de fondator, pentru asigurarea realizării misiunii și îndeplinirii funcțiilor sale;

3) să abroge acte ce contravin legislației emise de autoritățile administrative, serviciile publice desconcentrate din subordine și de instituțiile publice în care are calitatea de fondator;

4) să solicite accesul și să obțină gratuit, prin intermediul platformei de interoperabilitate, informații statistice, financiare, fiscale, economice, juridice și de altă natură;

5) să elaboreze și să aprobe instrucțiuni și indicații metodice în chestiunile ce țin de competența sa, precum și acte normative înregistrate în modul și condițiile prevăzute de legislație;

6) să prezinte Guvernului demersuri privind necesitatea suspendării acțiunii unor acte normative și administrative sau decizii ale autorităților administrației publice ce contravin legislației.

Astfel, această autoritate are un rol important în ceea ce privește elaborarea și promovarea documentelor de politici, actelor normative în domeniul fiscal, precum și organizarea și funcționarea structurilor de specialitate din subordine, cum ar fi organele fiscale și vamale.

Având în vedere că sistemul administrației publice din Republica Moldova are la bază descentralizarea administrativă, consiliile din sate (comune), orașe (municipii), inclusiv la propunerea autorității executive respective, au așa competențe în domeniul fiscal, cum ar fi [16]:

1) decid punerea în aplicare și modificarea, în limitele competenței lor, a impozitelor și taxelor locale, a modului și a termenelor de plată a acestora, precum și acordarea de facilități pe parcursul anului bugetar;

2) aprobă, la propunerea primarului, organigrama și statele primăriei, ale structurilor și serviciilor publice din subordine, precum și schema de salarizare a personalului acestora;

3) aprobă decizia bugetară anuală, precum și decizii privind modificarea bugetului local;

4) audiază raportul semestrial privind executarea bugetului local și aprobă raportul anual privind executarea bugetului local;

5) aprobă studii, prognoze și programe de dezvoltare social-economică și de altă natură.

Autoritățile menționate determină structura și modul de activitate a celei de-a doua categorii de autorități a administrației publice cu competențe de administrare fiscală.

2. Autoritățile administrației publice cu atribuții de administrare fiscală și corelația dintre ele

În literatura de specialitate, ca organe cu atribuții de administrare fiscală sunt menționate organele fiscale, vamale și serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor (municipiilor) [17].

Administrarea fiscală este un gen de activitate administrativă, fiind definită ca „activitatea organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale” [18]. În opinia noastră, este discutabilă componenta de urmărire penală ca parte a administrării fiscale, deși în aspectul integrității obligației fiscale și a procesului fiscal aceasta ar fi admisibilă.

În contextul celor menționate, ar fi binevenită crearea unui mecanism integru de administrare a impozitelor și taxelor, penalităților și sancțiunilor în domeniul fiscal. Majoritatea acțiunilor de administrare fiscală trebuie să fie exercitate de către organele fiscale sau cu suportul acestora. De asemenea, instituția administrării fiscale trebuie să facă față unor așteptări în ceea ce privește necesitățile de asigurare a serviciilor publice în permanentă creștere, contrar dorinței de minimalizare a presiunii fiscale. O astfel de administrație bazată pe încredere și cu un mod de funcționare previzibil este o condiție de bază pentru o dezvoltare economică și socială durabilă.

Conform prevederilor constituționale [19], administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale și consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă, inclusiv suportul financiar adecvat. Respectiv, autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de administrarea impozitelor și taxelor locale, iar organele fiscale trebuie să colaboreze și să acorde asistență conform legii.

Astfel, principalele autorități ale administrației publice cu competențe fiscale sunt Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale care formează Serviciul Vamal și serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor [20]. Însă, există o categorie de autorități ale administrației publice care, printre alte competențe de bază, exercită și unele atribuții de natură de administrare fiscală, precum:

1) calcularea, colectarea și raportarea impozitului, taxei sau alte contribuții obligatorii (de exemplu, organele executive centrale sau locale cu atribuții în domeniul privatizării bunurilor proprietate publică – privind impozitul privat [21]);

2) colectarea și raportarea impozitului, taxei sau alte contribuții obligatorii (de exemplu, organizațiile ce efectuează testarea tehnică obligatorie a autovehiculelor, Agenția Servicii Publice – taxele rutiere [22]);

3) controlul și constatarea încălcărilor din domeniul fiscal (de exemplu, Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) – privind contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii [23]).

Respectiv, apare necesitatea de a introduce în legislația fiscală conceptul de agent fiscal, care ar fi autoritatea administrației publice sau altă persoană împuternicită de aceasta care exercită unele atribuții de administrare fiscală.

În prezent administrațiile fiscale din diferite state se confruntă, mai mult sau mai puțin, cu aceleași probleme în continuă schimbare, fiind determinate în special de fenomenul globalizării și de viteza de transmitere în creștere a fluxurilor informaționale. Acestea sunt impuse de amplificarea pretențiilor contribuabililor, ceea ce determină o cerere crescută pentru un serviciu eficient, orientat spre client, o activitate transparentă și accesul liber la informație.

Tendința persistentă către globalizare atrage după sine creșterea și complexitatea investițiilor, tranzacțiilor și prestațiilor internaționale, inclusiv în formă „dematerializată”. Efectul principal al fenomenului menționat în plan fiscal ar fi dificultatea controlului prețurilor de transfer. Noile oportunități pentru comerțul electronic vor forța soluționarea problemei privind ceea ce ar trebui impozitat și unde va fi plasată povara fiscală.

Astfel, necesitatea reformelor în domeniul administrării impozitelor și altor plăți obligatorii este determinată de diverși factori, cum ar fi schimbările economice și sociale, mediul de afaceri conectat din ce în ce mai mult cu economia internațională, precum și schimbările pe plan internațional în ceea ce privește perfecționarea administrării fiscale.

Crearea unei administrații fiscale moderne și eficiente, pe baza bunelor practici recunoscute la nivel internațional, creșterea gradului de colectare, prin unificarea administrării tuturor plăților obligatorii la buget, se impune în permanență și ar fi un obiectiv important pentru autoritățile publice.

Organele fiscale și cele vamale rămân a fi principala forță motrice în colectarea veniturilor la bugetul de stat. Pe lângă creșterea gradului de colectare a veniturilor se impune creșterea gradului de încredere publică în sistemul de administrare fiscală, prin schimbarea modului de abordare a relațiilor cu contribuabilii și prin creșterea gradului de transparență, fără a atinge interesele personale ale contribuabililor. Se impune, de asemenea, stabilirea unor criterii noi de evaluare a performanței obținute de personalul din cadrul autorităților cu atribuții de administrare fiscală.

Un aspect distinct îl constituie activitatea de control fiscal, colectare și soluționare a contestațiilor în domeniul contribuțiilor sociale și medicale, în vederea eliminării paralelismelor din activitatea de control și raportare a diferitor autorități ale administrației publice de specialitate. Unificarea acestor activități ar aduce o serie de avantaje atât bugetului, cât și contribuabililor, cum ar fi:

- o mai bună performanță a colectării din partea unei autorități unice*, indiferent de destinația plății (bugetul de stat sau alt buget central);
- creșterea conformării voluntare printr-o abordare integrată a controlului în domeniul plăților obligatorii;
- reducerea poverii conformării voluntare pentru contribuabili, ca urmare a reducerii numărului de plăți, declarații și al instituțiilor cu care trebuie să intre în contact, aspecte de guvernare electronică.

De asemenea, ar fi necesară perfecționarea mecanismului de securitate internă împotriva diferitor abuzuri și tratamentului inechitabil al contribuabililor, precum și a mecanismului de asigurare a securității funcționarilor fiscali în procesul exercitării atribuțiilor.

Prin urmare, ar fi necesară o reorganizare eficientă a organelor ce exercită acțiuni de administrare fiscală reieșind din împărțirea administrativ-teritorială a Republicii Moldova și ținându-se cont de autonomia autorităților administrației publice locale. Autoritățile administrației publice locale trebuie să dispună de mecanisme suficiente pentru valorificarea potențialului fiscal din teritoriu.

În scopul optimizării activității de administrare fiscală și creării unui sistem eficient, ar fi necesar de a perfecționa și mecanismele de colaborare și delimitare a competențelor autorităților administrației publice de specialitate, în special de nivel central și de nivel local.

Concluzii

Autoritățile administrative cu atribuții fiscale trebuie să îmbine principiul delimitării stricte a competențelor cu principiul conlucrării și schimbului de informații în beneficiul contribuabililor, cu diminuarea concomitentă a poverii și barierelor administrative din domeniul fiscal.

Activitățile în acest domeniu sunt efectuate de două categorii de autorități publice: autorități publice care promovează politica fiscală la nivel central sau la nivel local și autorități ale administrației publice care exercită funcții cu caracter executiv privind implementarea în practică a politicilor fiscale, exercitând administrarea fiscală. Concomitent, există o categorie de autorități publice care doar dispun de anumite atribuții cu caracter fiscal. În acest din urmă caz, autoritățile administrației publice îndeplinesc funcții de agenți fiscali, iar în legislația din domeniu se impune evidențierea și concretizarea statutului juridic al acestora, inclusiv în raport cu principalele autorități de administrare fiscală. De asemenea, se observă un volum mare de prevederi și categorii de autorități publice cu interferențe în procedurile de administrare fiscală, ceea ce face dificilă administrarea anumitor plăți obligatorii, precum și administrarea fiscală în general.

Referințe:

1. Codul fiscal al Republicii Moldova, nr.1163-XIII din 24.04.1997 (art.6 alin.(8)). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007. Ediție specială.
2. БАХРАХ, Д.Н. *Административное право России. Особенная часть*. Москва: БЕК, 1997, с.283.
3. Legea bugetului pe anul 2000, nr.918-XIV din 11.04.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr.50-52.
4. Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2000, nr.920-XIV din 12.04.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr.63-64.

* Ca exemplu poate servi Agenția Națională de Administrare Fiscală a României, care include atât structurile fiscale, cât și vamale. În: <https://www.anaf.ro> (Accesat: 15.01.2019).

5. RUSU, V. și al. *Raportul privind implementarea Acordului de Parteneriat și Cooperare dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova. Studii comparative privind domeniile: mediul antreprenorial, sectorul serviciilor, sectorul bancar, politica concurențială, impozitele, contabilitatea*. Chișinău: TACIS din cadrul DG IA Comisia Europeană, 1999, p.251.
6. БАХРАХ, Д.Н. *Op. cit.*, p.284.
7. ПЕПЕЛЯЕВ, С.Г. *Основы налогового права*. Москва: ИнвестФонд, с.493.
8. DROSU-ȘAGUNA, D. *Drept financiar și fiscal: Tratat*. București: Editura „Eminescu”, 2000, p.89-90.
9. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, art.66. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1.
10. Concepția reformei fiscale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1165-XIII din 24 aprilie 1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr.46-47.
11. Codul fiscal al Republicii Moldova, nr.1163-XIII din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. Ediție specială din 08.02.2007.
12. Legea cu privire la Guvern, nr.136 din 07.07.2017, art.4, 6 și 7. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.252.
13. Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor”, nr.696 din 30.08.2017, pct.6, 7. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.329.
14. *Ibidem*, pct.8.
15. COBĂNEANU, S., BOBEICA, E., RUSU, V. *Drept administrativ. Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2012, p.41.
16. Legea privind administrația publică locală, nr.436-XVI din 28.12.2006, art.14. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr.32-35.
17. VLAICU, V. Organele cu atribuții de administrare fiscală. În: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr.10-11, p.26-28.
18. Codul fiscal al Republicii Moldova, art.9.
19. Constituția Republicii Moldova, art.109.
20. Codul fiscal al Republicii Moldova, art.131.
21. Legea bugetului de stat pe anul 2019, nr.303 din 30.11.2018, art.8. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.504-511.
22. Titlul IX din Codul fiscal al Republicii Moldova.
23. Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019, nr.300 din 30.11.2018, art.7. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.504-511.

Date despre autor:

Viorel RUSU, doctorand, lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: viorel.rusu0@gmail.com

Prezentat la 07.02.2019